

Malaysian Solidarity Convention (MSC): Pembentukan dan Perjuangan terhadap konsep Malaysian Malaysia, 1965-1966

Malaysian Solidarity Convention (MSC): Formation and struggle of the Malaysian Malaysia concept, 1965-1966

MUHAMMAD HAFIZ ISA & MOHD BIN SAMSUDIN

ABSTRAK

Artikel ini membincangkan pembentukan Malaysian Solidarity Convention (MSC) yang bermatlamat untuk memperjuangkan konsep Malaysian Malaysia. MSC secara rasminya telah dibentuk pada 9 Mei 1965 dan merupakan sebuah gabungan parti-parti politik pembangkang yang terdiri daripada People's Action Party (PAP), United Democratic Party (UDP), People's Progressive Party (PPP), Sarawak United Peoples' Party (SUPP) dan Parti Machinda. Pembentukan MSC telah digerakkan oleh PAP terutama sekali Lee Kuan Yew dan Toh Chin Chye yang berusaha mendapatkan sokongan dalam kalangan parti-parti pembangkang. Sehubungan itu, objektif penulisan ini adalah untuk meneliti usaha pembentukan MSC yang dibentuk berdasarkan matlamat untuk memperjuangkan konsep Malaysian Malaysia. Perbincangan ini merangkumi perkembangan MSC dalam menggerakkan perjuangan konsep Malaysian Malaysia sejak penubuhan gabungan ini sehingga selepas penyingkiran Singapura daripada Persekutuan Malaysia iaitu sepanjang 1965 sehingga 1966. Kajian ini menggunakan metodologi kajian sejarah dengan menganalisis dokumen seperti DO 169/526, 527, 529, DO 530, PREM 13/429, 430 dan Fail PDRM SR/88. Selain itu kajian ini juga menggunakan sumber akhbar iaitu Berita Harian dan The Straits Times. Kajian ini mendapati bahawa pembentukan MSC berjaya mendapat sokongan dan penyertaan dalam kalangan parti bercorak pelbagai kaum. Pembentukan gabungan ini memberi kekuatan dengan menampilkan sokongan daripada parti-parti pembangkang yang bersatu meletakkan matlamat memperjuangkan konsep Malaysian Malaysia. Gabungan ini tetap bertahan dan bergerak setelah penyingkiran Singapura. Walau bagaimanapun, MSC tidak dapat bertahan lama setelah pada akhirnya mengalami kemerosotan dan berlaku perpecahan.

Kata Kunci: Malaysian Solidarity Convention (MSC); Malaysian Malaysia; Lee Kuan Yew; Negara Bangsa, Parti Tindakan Rakyat (PETIR)

ABSTRACT

This article discusses about the formation of the Malaysian Solidarity Convention (MSC) which aims to establish the concept of Malaysian Malaysia. The MSC officially formed on 9 May 1965, is a coalition of opposition political parties which consists of the People's Action Party (PAP), United Democratic Party (UDP), People's Progressive Party (PPP), Sarawak United Peoples' Party (SUPP) dan Machinda. The formation of the MSC led by the PAP leaders especially Lee Kuan Yew and Toh Chin Chye who seek the support of opposition parties. The objective of this article is to examine the course of the MSC formation which aims to fight for the concept of Malaysian Malaysia. This discussion covers about the development of the MSC which in struggle for the concept of Malaysian Malaysia since the formation of this coalition until after the separation of Singapore from the Malaysia, throughout 1965 until 1966. The history methodology used to analyse the documents such as DO 169/526, 527, 529, DO 530, PREM 13/429, 430 and PDRM file SR/88. This research also used newspapers such as Berita Harian and The Straits Times. The study found that the formation of MSC received support and participation from among the multi-racial parties. Support and unification from the opposition parties gave strength to achieve the concept of Malaysian Malaysia. The coalition remained survived and continuing aim for the Malaysian Malaysia concept even after the separation of Singapore. However, MSC does not survive for long time after facing deterioration and split out.

Keywords: Malaysian Solidarity Convention (MSC); Malaysian Malaysia; Lee Kuan Yew; Nation State, People's Action Party (PAP)

PENGENALAN

Penubuhan Malaysian Solidarity Convention (MSC) merupakan reaksi daripada rentetan konflik politik antara *People's Action Party* (PAP) yang memimpin kerajaan Singapura dan Kerajaan Pusat di Kuala Lumpur yang dipimpin oleh UMNO. Konflik politik di antara kedua belah pihak ini timbul berikutan penglibatan PAP dalam Pilihan Raya Persekutuan 1964. Penyertaan dalam pilihan raya ini dilakukan bagi menjadikan PAP sebagai sebuah parti nasional dengan tidak hanya berorientasi di Singapura, tetapi turut mengembangkan ideologi perjuangannya ke seluruh Malaysia. Cita-cita tersebut didorong oleh usaha mendapatkan kuasa politik pada peringkat kerajaan Persekutuan Malaysia. Dalam masa yang sama, PAP mahu menguatkan kedudukan politik peringkat pusat sebagai usaha mendesak Kerajaan Pusat untuk menilai semula dasar perjanjian Persekutuan Malaysia agar lebih menguntungkan Singapura (Mohd Samsudin 2016:309). Lebih lagi, penyertaan ini disuarakan PAP sebagai langkah awal dan peluang untuk menunjukkan kekuatan parti di luar Singapura (DO 169/426: PAP and Malayan Elections).

Penglibatan PAP dalam pilihan raya Persekutuan dilihat seperti mahu mencabar Perikatan sebagai Kerajaan Pusat. Perkara ini membuatkan timbulnya serangan balas politik daripada pemimpin UMNO pusat bersama UMNO di Singapura (SUMNO) terhadap PAP. Serangan dilancarkan sebagai tindak balas terhadap penglibatan PAP dalam pilihan raya Persekutuan dengan berusaha menghalang cita-cita PAP untuk mengembangkan kedudukannya memasuki peringkat pusat dan mahupun di Singapura (DO 169/527). Tambahan pula, wujud tekanan secara berterusan yang dibuat PAP terutama sekali Lee Kuan Yew yang begitu bersungguh-sungguh menuntut hak autonomi lebih besar untuk Singapura terutama sekali bagi mendapatkan kawalan penuh terhadap bidang kuasa keselamatan dalaman Singapura (PREM 13/430). Ianya menimbulkan rasa marah kerajaan di Kuala Lumpur kerana Lee sepatutnya menerima terma penggabungan Malaysia. Hal ini dibuat bagi menjamin kedudukan Singapura agar lebih menguntungkan wilayah tersebut dengan ingin mengurangkan kawalan pusat yang dianggap sering bertentangan dengan hasrat pemerintahan di Singapura. Selain itu, pemimpin PAP bimbang kuasa keselamatan yang dipegang oleh Kerajaan Pusat boleh digunakan untuk menahan mereka. Antaranya, Lee telah membangkitkan kritikan terhadap pendekatan Kerajaan Pusat yang disifatkan

mahu membentuk dan melindungi dominasi Melayu bagi Persekutuan Malaysia. Kritikan juga telah disuarakan dengan menimbulkan isu persekutuan dengan mendakwa berlakunya dominasi Kerajaan Pusat yang berorientasikan Persekutuan Tanah Melayu terhadap kerajaan Singapura, Sabah dan Sarawak (DO 169/526). Lee telah menggunakan campur tangan Kerajaan Pusat dalam krisis politik di Sabah dan Sarawak dan isu dominasi Melayu untuk menarik sokongan pemimpin parti-parti politik di seluruh Malaysia. Terdapat pertentangan pendirian melibatkan Kerajaan Pusat dan pentadbiran Stephen Kalong Ningkan di Sarawak (Suffian Mansor & Awang Azman Awang Pawi 2019:131). Manakala pertemuan Lee bersama Ketua Menteri Sabah, Donald Stephens ketika berlakunya krisis politik Sabah (Mohd Nur Hidayat Hasbollah Hajimin 2020:185). Berdasarkan pertemuan, Neil Pritchard melaporkan terdapatnya ura-ura perancangan untuk membentuk usaha melindungi golongan bukan Melayu di Malaysia berdasarkan;

While the Sabah crisis was at its height, Lee claimed (I think probably with justice) that he was discouraging Stephens from trying to create a nation-wide protection society of non-Malays; but Lee made it clear that if such a polarisation did occur, he would have to take a leading part on the non-Malay side.

(DO 169/526)

Meskipun tiada perbincangan lanjut mengenai perancangan tersebut, perkara ini menunjukkan gambaran awal kepada idea Lee dalam usaha mendapat keyakinan bagi membentuk sebuah gabungan yang menolak hegemoni Melayu dan Kerajaan Pusat serta memperjuangkan kepentingan rakyat Malaysia yang berbilang kaum.

Dalam pertemuan Lee bersama pegawai British iaitu F. Mulley, J. Dromgoole dan Moore, matlamat dinyatakan, "*Lee Kuan Yew believes that a genuine multi-racial Malaysia could only come if the parties believing in it campaigned throughout Malaysia*" untuk memperluaskan perjuangan membina Malaysia sebagai sebuah negara pelbagai kaum (PREM 12/429). Sehubungan itu, wujud perancangan untuk membentuk sebuah gabungan parti politik yang sesuai dengan matlamat memperjuangkan Malaysia sebagai negara berbilang kaum dan menolak hegemoni Melayu. Perancangan ini selaras dengan usaha menambahkan tekanan kepada Kerajaan Pusat dalam memastikan tuntutan Singapura dipenuhi. Perkara ini telah membawa kepada penubuhan sebuah gabungan parti-parti pembangkang yang dikenali sebagai MSC.

Albert Lau (1998) menjelaskan bahawa MSC dibentuk berdasarkan reaksi politik Lee Kuan Yew terhadap UMNO dan sebagai usaha untuk menolak penguasaan politik Melayu. Perkara tersebut dipersetujui oleh Nik Anuar Nik Mahmud (2001) dan Tan Tai Yong (2008) yang menyatakan bahawa pembentukan MSC dibuat untuk menyaingi Perikatan yang dikuasai oleh UMNO. Bagaimanapun dua penulis ini tidak membincangkan lebih lanjut mengenai perancangan pembentukan MSC dan tidak menyentuh bagaimana gabungan ini bergerak memperjuangkan Malaysian Malaysia. Nik Anuar Nik Mahmud lebih menumpukan reaksi pemimpin Melayu terhadap perjuangan tersebut. Perbincangan lebih terperinci didapati melalui penulisan Albert Lau yang menunjukkan bahawa idea rancangan pembentukan MSC datang daripada pemimpin PAP. Namun, perbincangan beliau hanya menyentuh tempoh sebelum pemisahan Singapura daripada Persekutuan Malaysia. Secara jelasnya, tidak terdapat penulisan yang menyentuh tentang kedudukan MSC selepas pemisahan Singapura. Sehubungan itu, artikel ini menumpukan perbincangan mengenai penubuhan MSC dengan memperincikan usaha ke arah matlamatnya dalam memperjuangkan konsep Malaysian Malaysia. Perbincangan juga merangkumi perkembangan MSC selepas pemisahan Singapura sehingga kepada pembubarannya.

MALAYSIAN SOLIDARITY CONVENTION (MSC) DAN KONSEP MALAYSIAN MALAYSIA

Malaysian Solidarity Convention (MSC) merupakan sebuah usaha yang didasari oleh PAP terutama sekali Lee Kuan Yew dan Toh Chin Chye yang telah menggerakkan rancangan untuk membentuk sebuah gabungan bersama parti-parti politik lain (Albert Lau 1998:232). Usaha tersebut bermula pada 12 Februari 1965 apabila terdapatnya sebuah pertemuan wakil-wakil pemimpin parti pembangkang seluruh Malaysia yang dirancang PAP bertempat di Rumah Temasek, Singapura. Pertemuan secara tertutup ini telah dihadiri oleh wakil daripada 6 buah parti iaitu Rajaratnam daripada PAP, Dr. Lim Chong Eu mewakili *United Democratic Party* (UDP), D.R. Seenivasagam daripada *People's Progressive Party* (PPP), Ong Kee Hui sebagai pemerhati daripada *Sarawak United Peoples' Party* (SUPP), seorang wakil dari Parti Islam Se-Malaysia (PAS)

dan 2 wakil yang tidak disebut nama mewakili *United Pasokmomogun Kadazan Organisation* (UPKO). Pertemuan wakil pemimpin parti politik ini dipengerusikan oleh Lee bertujuan untuk membincangkan usul daripada PAP mengenai cadangan pembentukan sebuah badan politik bagi menentang Perikatan. Cadangan penyatuan kumpulan politik ini meletakkan objektif untuk membincangkan langkah menangani kewujudan golongan ekstremis Melayu yang muncul daripada pihak Perikatan (DO 169/529).

Dalam pertemuan ini, draf kenyataan yang disusun oleh Lee Kuan Yew telah diedarkan bagi menyampaikan matlamat mengenai penubuhan *Malaysia Solidarity National Convention*. (DO 169/529). Draf tersebut menyatakan mengenai keperluan matlamat penubuhan MSC iaitu penubuhannya merupakan sebagai sebuah penyatuan kumpulan parti politik bersifat terbuka kepada semua tanpa mengira kaum, agama dan gabungan parti yang berpegang kepada Malaysian Malaysia. Dalam hal ini, Malaysian Malaysia dimaksudkan sebagai konsep asas kepada penubuhan Malaysia sepertimana yang dipegang dan telah dipersetujui ketika rundingan dalam *Malaysian Solidarity Consultative Committee* pada sebelum pembentukan Persekutuan Malaysia (DO 169/529). Berdasarkan kenyataan draf, Lord Head, Pesuruhjaya Tinggi British bersetuju dengan pendapat C. H. Fenner, Ketua Polis Negara bahawa draf kenyataan ini telah disusun oleh Lee berdasarkan persamaan ciri-ciri kenyataan draf tersebut dengan serangan yang sering ditimbulkan beliau terhadap Kerajaan Pusat dan UMNO (DO 169/529). Draf ini dibuat dengan menonjolkan keperluan sebuah langkah dan tindakan menangani situasi komunal dalam mengangkat kepentingan penubuhan MSC bersama keperluan untuk berpegang kepada perjuangan Malaysian Malaysia. Juga disebut, ketiadaan mana-mana pihak mempertahankan Malaysian Malaysia dikatakan telah menyebabkan wujudnya golongan yang bertindak mengabaikan atau melanggar prinsip-prinsip yang telah diakui dalam konsep pembentukan Malaysia. Oleh sebab itu, pertemuan ini dianjurkan oleh PAP dengan menjelaskan;

This Convention is being called to disabuse those who believe that Malaysians are not prepared to defend their objective of a Malaysian Malaysia. We believe a Malaysian Malaysia had the support of the vast majority of Malaysians. But because they have so far remained passive and silent chauvinist elements have been misled into believing otherwise.

(DO 169/529)

Cadangan penubuhan MSC meletakkan Malaysian Malaysia sebagai sebuah konsep yang harus diperjuangkan dengan tidak hanya bertujuan untuk menentang golongan yang didakwa chauvinis, tetapi sebagai usaha menolak bentuk usaha hegemoni sesuatu kaum. Isu tersebut digunakan bagi mempengaruhi sokongan daripada parti-parti politik lain terutamanya sekali parti yang mengangkat perjuangan kepelbagaian kaum (DO 169/529). Penubuhan gabungan ini diusulkan bagi mengangkat perjuangan Malaysian Malaysia berdasarkan tiga matlamat utama yang dibentuk berdasarkan asas prinsip pembentukan Malaysia iaitu;

1. *Malaysia should be a democratic society where legitimate differences of views provided they accept undivided loyalty to the Malaysian nation should be permitted and where individuals and political parties should be permitted and where persuade its citizens, by constitutional means, to their particular point of view.*
2. *Malaysia being a multi-racial and multi cultural society must shoe respected and tolerance for legitimate diversity provided these do not weaken Malaysian unity or hamper loyalty to Malaysia.*
3. *Malaysia was conceived as belonging to Malaysian as a whole and not to any particular community or race (DO 169/529).*

Lee mendakwa pembentukan Malaysia sebagai sebuah negara baru yang terdiri daripada pelbagai kaum, budaya, bahasa dan agama memerlukan sebuah usaha penyatuan. Kepelbagaian yang wujud ini dinyatakan perlu ditegakkan dan dilindungi demi kepentingan bersama tanpa adanya penguasaan atau dominasi sesuatu kaum ke atas kaum lain (*The Straits Times* 1965). Perkara tersebut membawa kepada penjelmaan konsep Malaysian Malaysia yang memperjuangkan Malaysia sebagai milik bersama rakyat Malaysia yang terdiri daripada pelbagai latar kaum dan menentang penguasaan sesebuah kaum. Lee menyifatkan bahawa terdapat usaha oleh UMNO untuk mewujudkan dominasi Melayu yang disebutnya sebagai "Malay Malaysia". Beliau tidak bersetuju kerana berpendapat bahawa pendekatan tersebut adalah bertentangan dengan hasrat pembentukan Malaysia sebagai sebuah negara pelbagai kaum. Unsur sebegini dianggap mampu memberikan kesan negatif terhadap penerimaan pihak Singapura dan kelompok kaum Cina di Singapura dan di Persekutuan Tanah Melayu (PREM 13/429). Penentangan terhadap

penguasaan sesuatu kaum ini ditolak berdasarkan pandangan Lee bahawa tidak ada mana-mana kaum yang membentuk jumlah majoriti. Hal ini dikatakan demikian kerana jumlah komposisi orang Melayu hanya membentuk sebanyak 40% berbanding jumlah orang bukan Melayu iaitu sebanyak 60% (Lee Kuan Yew 1965:47). Secara asasnya, Malaysian Malaysia merupakan sebuah konsep ke arah pembinaan negara bangsa Malaysia yang menyediakan matlamat pembentukan satu bentuk bangsa tunggal, bahasa kebangsaan, penolakan politik perkauman dan kesamarataan berdasarkan prinsip demokrasi. Konsep ini dijemakan sebagai idea untuk menyatukan rakyat Malaysia sebagai sebuah bangsa bersandarkan kepada corak pelbagai kaum (*The Straits Times* 1965). Lee menimbulkan kritikan terhadap amalan politik komunal yang diamalkan parti pemerintah Kerajaan Pusat. Beliau menyuarakan hasratnya iaitu untuk menyatukan rakyat Malaysia agar dapat keluar daripada lingkungan perkauman dan perbezaan agama untuk membina sebuah bangsa Malaysia (*Malaysian nation*) tanpa mengira sebarang perbezaan yang dikenali sebagai "Malaysia Baru" (*The Straits Times* 1965). Oleh itu, cadangan penubuhan MSC diharapkan mendapat sokongan daripada parti-parti pembangkang lain seluruh Malaysia sebagai usaha membentuk kekuatan dalam memperjuangkan konsep tersebut. Seterusnya, sebagai tindak balas kepada golongan chauvinis iaitu merujuk kepada UMNO dan memperkuat tekanan terhadap Kerajaan Pusat (DO 169/529). Sehubungan dengan itu, pertemuan ini dijadikan sebagai sebuah asas kepada PAP untuk mengusulkan pembentukan *Malaysian Solidarity National Convention* sebagai sebuah gabungan kumpulan pembangkang bersifat nasional.

Gabungan ini mahu dikembangkan dengan berusaha mendapatkan sokongan daripada kesatuan sekerja dan mana-mana persatuan lain. Pada peringkat ini, cadangan penubuhan ini mendapat sokongan daripada Kongres Kesatuan Sekerja Kebangsaan Singapura (NTUC) yang disuarakan oleh Ho Seen Beng selaku presiden kongres (*The Straits Times* 1965). Pertemuan ini telah merancang untuk mengadakan perbincangan lanjut mengenai langkah pembentukan MSC dan usaha perjuangan Malaysian Malaysia. Selain itu, penubuhan MSC tidak mahu dilihat hanya berorientasikan Singapura atau PAP dan berbentuk perjuangan yang didominasi kaum Cina (DO 169/529). Usaha mereka adalah agar konsep Malaysian Malaysia yang diperjuangkan MSC dapat

diterima oleh seluruh rakyat dengan tidak hanya di Singapura, tetapi seluruh Malaysia dan mendapat penerimaan semua kaum. Bagi mengelakkan kritikan pemimpin kerajaan Persekutuan, Toh Chin Chye sering mengeluarkan kenyataan yang menolak bahawa pembentukan MSC lahir daripada konsep PAP (*The Straits Times* 1965). Bagaimanapun, tidak dapat dinafikan bahawa PAP merupakan watak utama yang mengangkat perjuangan Malaysian Malaysia dan merancang penubuhan MSC. PAP atau terutama sekali Lee telah berperanan sebagai ‘arkitek’ dengan bertindak menyediakan idea pembentukan MSC dan mengusulkan perancangan tersebut kepada wakil-wakil parti yang diundang dengan berusaha mendapatkan sokongan daripada mereka. Idea pembentukan gabungan politik ini juga datang daripada Toh Chin Chye yang menimbulkan keperluan untuk mencari rakan politik luar Singapura bagi bersama membentuk tekanan kepada Kerajaan Pusat (Albert Lau 1998:232).

Pertemuan yang diadakan sebelum ini hanya melibatkan langkah pengusulan cadangan penubuhan MSC untuk mendapatkan suara sokongan. Pertemuan tersebut belum lagi mencapai kata putus berkenaan pembentukan MSC secara rasmi meskipun sudah ada sokongan yang disuarakan. Perbincangan lanjut kemudiannya telah diadakan pada 1 Mac di Rumah Temasek, Singapura. Pertemuan secara sulit ini melibatkan Lee Kuan Yew, Toh Chin Chye, Rajaratnam dan Devan Nair yang mewakili PAP bersama Lim Chong Eu, Seenivasagam, Ong Kee Hui Stephens Yong dan Donald Stephen bersama dua pemimpin UPKO yang lain. Dalam pertemuan ini, perancangan telah dibuat untuk menubuhkan MSC secara rasmi yang dijangka pada April atau Mei (Albert Lau 1998:233). Tindakan Lee mengadakan pertemuan bagi merancang pembentukan gabungan parti pembangkang ini disifatkan oleh pihak British adalah untuk memberi tekanan kepada Kerajaan Pusat agar bersetuju dengan tuntutan Singapura, iaitu seperti perolehan bidang kuasa kawalan keselamatan dalam negeri. Tindakan Lee mengaturkan pertemuan secara tertutup di Singapura bersama beberapa wakil pemimpin parti politik pembangkang bukan lagi merupakan sesuatu yang rahsia kerana perkara tersebut sudah diketahui dalam kalangan pemimpin utama Kerajaan Pusat. Namun, tiada kritikan secara terus dikeluarkan oleh pemimpin Kerajaan Pusat pada peringkat ini meskipun terdapat reaksi kekecewaan oleh Tunku Abdul Rahman terhadap Lee. Usaha yang digerakkan oleh Lee sebenarnya disadari Tunku, “*Tunku*

had formed impression that Lee was deliberately sticking pins into Tunku to get him to negotiate and reach some agreement and that the more Lee did the less inclined Tunku was to negotiate” (PREM 13/430). Tunku mengambil pendekatan untuk masih membuka ruang perbincangan kepada Lee dalam usaha mencapai persefahaman mengenai kedudukan Singapura. Akan tetapi, perbincangan yang berlaku pada 15 April 1965 melibatkan Lee dan Tunku juga gagal mencapai sebarang bentuk persefahaman. Kebuntuan ini menyebabkan Tunku mula meninggalkan usaha rundingan (DO 169/530).

Akhirnya, MSC secara rasminya telah ditubuhkan pada 9 Mei 1965 iaitu melibatkan pertemuan yang telah diadakan di Sri Temasik, Singapura. Pertemuan dihadiri oleh wakil pemimpin daripada lima buah parti iaitu PAP, UDP, PPP, SUPP dan Machinda. Pertemuan diadakan bertujuan untuk menyatakan persetujuan mengenai penubuhan sebuah gabungan parti-parti politik berbentuk konvensyen secara rasmi yang dikenali sebagai *Malaysian Solidarity Convention* (MSC) atau Perhimpunan Setiakawan Malaysia (Fail PDRM, SR/88: Annex A). Persetujuan dibuat oleh wakil-wakil parti dengan mengeluarkan kenyataan secara bersama (komuniti bersama) atau “*Joint Communique*” dan pengisytiharan bersama (*joint declaration*) dengan menyatakan tujuan dan kepercayaan yang dipersetujui dalam pembentukan MSC. Pengisytiharan ini telah ditandatangani oleh wakil pemimpin bersetuju terhadap pembentukan MSC yang merangkumi parti-parti tersebut (Fail PDRM, SR/88: Annex A). Pengisytiharan telah ditandatangani oleh wakil kesemua parti iaitu Toh Chin Chye, Othman Wok, Lim Chong Eu, Abdul Wahab bin Mohamed Yassin, D.R. Seenivasagam, T. Selvarasan, Stephen Yong, Marican Salleh, M. Buma dan Leong Ho Yuen (Fail PDRM, SR/88: Annex A).

Persetujuan sokongan terhadap pembentukan MSC dinyatakan berlandaskan kepentingan soal keselamatan negara yang dipercayai terletak kepada usaha teguh untuk membina sebuah Malaysian Malaysia. Matlamat tersebut dikongsi oleh kesemua anggota MSC berdasarkan, “*All the signatories will work towards the attainment of the aims set forth in the declaration whilst preserving their own individual identities*” (Fail PDRM, SR/88: Annex A). Identiti tersendiri ini dijelaskan oleh Toh Chin Chye, “*as having stressed that although united on national issues, all five parties will continue to exist as separate entities for the time being*”. Hal demikian bermakna, MSC merupakan gabungan

parti-parti politik yang memiliki pandangan sama dan bersatu terhadap isu-isu nasional yang sama (*The Straits Times* 1965). Berdasarkan struktur organisasi, MSC hanya berdiri dengan Toh Chin Chye sebagai pengerusi dan dianggotai oleh 5 buah parti politik tanpa memiliki struktur kedudukan organisasi yang lengkap. Pada peringkat ini, MSC tidak berhasrat membentuk gabungan pakatan parti politik yang bekerjasama untuk menghadapi pilihan raya atau pembentukan kerajaan seperti Perikatan PAP (*The Straits Times* 1965). Namun, Lee dalam satu sesi temu bual televisyen menjelaskan mengenai kesediaan membentuk MSC menjadi gabungan parti pembangkang dalam penyertaan pilihan raya. Kesediaan yang dinyatakan ini adalah sekiranya kerajaan Perikatan berterusan melakukan dasar yang dianggap bertentangan dengan Malaysian Malaysia. Maka jika situasi ini berlaku, beliau tidak menolak untuk menggerakkan penglibatan MSC dalam pilihan raya bagi mencapai matlamat perjuangan Malaysian Malaysia, “*obviously our duty is to win over the largest number of people to our point of view, and win the largest number of seat in parliament to implement our policies*” (DO 169/530). Pertemuan pada peringkat awal ini menetapkan untuk membuat perbincangan bagi menyelaraskan pandangan dan tindakan anggota MSC di dalam dan luar parlimen. Seterusnya, membincangkan penyediaan penerbitan untuk tujuan hebahan kepada masyarakat mengenai aktiviti dan perkembangan perancangan masa depan MSC (Fail PDRM, SR/88: Annex A (Fail PDRM, SR/88: Annex A). Pendekatan tersebut penting untuk memastikan kenyataan yang akan dikeluarkan mengenai MSC adalah sama dan tidak bercanggah, langkah ini dibuat sebagai usaha memperluaskan perjuangan Malaysian Malaysia agar dapat diterima oleh rakyat Malaysia.

Pembentukan MSC yang memperjuangkan konsep Malaysian Malaysia mendapat sokongan parti-parti bercorak pelbagai kaum. Hal ini berdasarkan konsep tersebut yang mengangkat sebuah idea pembentukan negara berdasarkan kepelbagaian kaum dan menolak dominasi sesuatu kaum. PAP pada awal lagi telah mensasarkan parti bercorak pelbagai kaum yang memiliki pandangan sama untuk mendapatkan sokongan dan menyertai pembentukan MSC (*The Straits Times* 1965). Lee menjelaskan, “*the PAP together like-minded groups, would lead the people of Malaysia towards the realisation of a truly Malaysian Malaysia*” (DO 169/526). Pendekatan tersebut berdasarkan pertemuan yang diatitkan terhadap parti seperti

UDP, PPP, UPKO, dan SUPP yang merupakan parti bercorak pelbagai kaum. UDP dan PPP merupakan parti yang boleh dianggap dekat dengan idea perjuangan PAP dan konsep Malaysian Malaysia. Sebelum pembentukan Malaysia, PPP merupakan antara yang giat memperjuangkan kesamarataan kaum dan pembentukan negara corak pelbagai kaum (*The Singapore Free Press* 1959). Begitu juga UDP yang ditubuhkan oleh Lim Chong Eu berikutan ketidakpuasan hati terhadap kepimpinan MCA mengenai soal pendidikan dan bahasa Cina (*The Straits Times* 1962).

Sementara itu, Lee juga berusaha memperluaskan sokongan apabila cuba menarik sokongan parti pelbagai kaum di Sarawak dan Sabah dengan mengalukan sokongan daripada SUPP dan UPKO. Penglibatan parti dari Sabah dan Sarawak adalah penting kerana bukan sahaja untuk membentuk tekanan kepada Kerajaan Pusat, tetapi bagi memperluaskan penerimaan terhadap Malaysian Malaysia dan menggambarkan perjuangan konsep tersebut yang bersifat “Malaysia”. Tambah lagi, Lee mahu memperlihatkan Malaysian Malaysia sebagai perjuangan rakyat Malaysia yang berbilang kaum dan mengelak pandangan bahawa konsep ini merupakan perjuangan politik orang Cina (*The Straits Times* 1965). Oleh itu, pada peringkat awal perancangan pembentukan MSC juga mencatatkan kehadiran wakil pemimpin PAS meskipun parti tersebut bukanlah berasaskan pelbagai kaum, tetapi merupakan sebuah parti berasaskan perjuangan kebangsaan Melayu dan Islam.

Kedudukan dan pendirian PAS dalam pertemuan ini tidak dicatatkan dalam laporan yang dikeluarkan. Malah, nama wakil pemimpin yang hadir juga telah dirahsiakan. Tetapi berdasarkan prinsip perjuangan PAS yang bersifat kuat menekan soal kepentingan Melayu serta pembentukan negara bercorak Islam, adalah tidak menghairankan jika parti ini tidak menyertai MSC (PAS: Ulasan terhadap Penyata Perlembagaan Reid; Suhaimi Mokhtar 1981:54-55). Toh Chin Chye melalui kenyataan akhbar mendedahkan penolakan terhadap penglibatan PAS berdasarkan faktor parti tersebut yang disifatkan tidak menyokong pembentukan Malaysia dan berunsur komunal (*The Straits Times* 1965). Selain itu, pembentukan MSC juga tidak melibatkan penyertaan daripada UPKO yang menolak menyertai gabungan ini (DO 169/530). Kebarangkalian UPKO menyertai MSC ialah besar jika dilihat berdasarkan hubungan baik Lee dengan pemimpin utama UPKO iaitu Donald Stephens. Lee mempunyai pengaruh

politik di Sabah kerana pada suatu ketika sering diundang oleh UPKO. Beliau juga disyaki berada di belakang Donald Stephens ketika krisis politik Sabah (DO 169/526). Seinggakan Donald Stephens pernah mengeluarkan kenyataan “*stated flatly that in the event of a break-up he would ally with the Singapore PAP*” (Albert Lau 1998:129). Namun, hubungan baik Lee dan Donald Stephens tidak mempengaruhi keputusan UPKO untuk menyertai MSC. Malahan, pada suatu ketika Donald Stephens pernah menasihatkan Lee untuk mengendurkan perjuangannya berikutan timbul perkhelentahan tentang perancangan mengadakan perhimpunan MSC di Sabah (DO 169/530).

Keengganan UPKO menyertai MSC adalah berdasarkan kedudukan parti tersebut sebagai gabungan parti Perikatan Sabah yang bersama memiliki hubungan dengan Perikatan di Kerajaan Pusat (Roff 1969:339). Dalam hal ini, pembentukan MSC bergerak tanpa melibatkan sebarang parti daripada Sabah. Namun, pembentukan MSC mendapat penyertaan daripada satu lagi parti di Sarawak yang baru ditubuhkan pada tahun 1964 iaitu Machinda. Machinda merupakan parti politik kedua dari Sarawak yang menyertai gabungan ini selepas SUPP. Parti ini merupakan sebuah parti pelbagai kaum yang sesuai dengan namanya iaitu gabungan perkataan Melayu, Cina dan Dayak (Leigh 1974:85). Maka dapat dijelaskan bahawa pembentukan MSC mendapat sokongan daripada parti bercorak pelbagai kaum yang bersesuaian dengan konsep Malaysian Malaysia. M. Buma selaku pengerusi parti menjelaskan pendirian menyertai MSC adalah berdasarkan tiga faktor iaitu konsep pelbagai kaum, seterusnya berdasarkan ketidakpuasan hati terhadap Kerajaan Pusat atau dominasi Kerajaan Pusat yang didakwa meletakkan Sarawak berada pada kelas kedua. Sentimen dominasi Kerajaan Pusat yang berorientasikan Persekutuan Tanah Melayu ini sememangnya difikirkan SUPP yang sebelum ini menolak idea pembentukan Malaysia (Habid's Buhigiba Bin Mohamad Bustamam, Suffian Mansor & Mohd Bin Samsudin 2009:166). Faktor terakhir pula berikutan pandangan sama terhadap ideologi sosialisme demokratik yang dipegang oleh PAP. Pemimpin SUPP iaitu Stephen Yong menjelaskan pandangan tersebut, “*We cannot afford to fight against each other... The only way to minimise racial differences is through democratic socialism*” (The Straits Times 1965).

Secara asasnya, pembentukan MSC dinyatakan terbentuk berikutan kebimbangan terhadap

kewujudan komunal yang telah memberi kesan kepada keadaan perpecahan di negara ini. Malaysia sebuah negara yang baru memerlukan sebuah elemen untuk menyatukan rakyat Malaysia daripada pelbagai kaum. Rentetan itu, konsep Malaysian Malaysia diangkat sebagai sebuah elemen yang harus diperjuangkan bagi membentuk penyatuan dan melahirkan Malaysia berdasarkan konsep berbilang kaum sebagai sebuah bangsa yang dinyatakan “*Malaysia yang demokratik dan berbilang kaum*” atau “*A Democratic, Malaysian Malaysia*” (Fail PDRM, SR/88: Annex B). Pembinaan sebuah bangsa tunggal berasaskan pelbagai kaum mahu didirikan dengan menolak sebarang penguasaan sesuatu kelompok atau kaum tertentu. Perkara tersebut jelas dinyatakan melalui sebuah deklarasi yang dibuat MSC;

A Malaysian Malaysia means that the state is not identified with the supremacy, well-being and interest of any one particular community or race. A Malaysian Malaysia is the antithesis of a Malay Malaysia, a Chinese Malaysia, a Dayak Malaysia, an Indian Malaysia or Kadazan Malaysia and so on. The special and legitimate interest of different communities must be secured and promoted within the framework of the collective right, interest and responsibilities of all races. Support for the ideal of a Malaysian Malaysia means, in theory as well as in practice, educating and encouraging the various races in Malaysia to seek political affiliation not on the basis of race and religion but on the basis of common political ideologies and common social and economic aspirations, which is the real basis of ensuring the emergence of a truly free prosperous and equitable national community.

(Fail PDRM, SR/88: Annex B)

Idea ini menggalakkan penyatuan masyarakat Malaysia dari semua wilayah yang terdiri daripada pelbagai latar seperti kaum dan agama dapat disatukan atas nama satu bangsa tunggal dengan memiliki pandangan dan cita-cita yang bersama. Selain itu, MSC menjunjung prinsip demokrasi dalam usaha mengumpul sokongan dan kerjasama terhadap perjuangan Malaysian Malaysia, iaitu akan diperjuangkan secara demokrasi berlandaskan kepada “*right of any Malaysian to compete for popular influence and support through processes sanctioned by the constitution and for ends embodied in it*” (Fail PDRM, SR/88: Annex B). Dapat disimpulkan bahawa MSC dibentuk berdasarkan matlamat untuk menampilkan sokongan pelbagai parti dan memperkuatkan perjuangan terhadap Malaysian Malaysia berdasarkan kepada;

This Convention is being called to disabuse those who believe that Malaysian are few, weak and unorganised and that they are neither prepared to rally to defend and sustain the concept

of a Malaysian Malaysia, nor are they determined to unite and work for its realisation, no matter how arduous or protracted the struggle may be.

(Fail PDRM, SR/88: Annex B)

Pembentukan MSC memberikan kekuatan dalam usaha merealisasikan perjuangan Malaysian Malaysia apabila terbentuknya penyatuan dan kerjasama melibatkan parti-parti politik yang berkongsi cita-cita sama terhadap konsep tersebut. Penggabungan parti-parti politik dalam MSC yang berkongsi kepercayaan terhadap Malaysian Malaysia nyata memberikan ruang kepada konsep tersebut untuk berkembang. Ini merujuk kepada usaha mengembangkan Malaysian Malaysia sebagai sebuah konsep atau idea yang lebih jelas. Lebih lagi idea-idea yang terkandung dalam Malaysian Malaysia seperti pembinaan bangsa tunggal, penolakan terhadap politik perkauman, bahasa tunggal dan persamaan hak ini sebenarnya sudah disuarakan oleh Lee dan pemimpin-pemimpin PAP lebih awal lagi. Namun begitu, idea-idea tersebut diletak secara lebih jelas dengan disebut sebagai konsep Malaysian Malaysia ketika pembentukan MSC. Perkara demikian menjadikan Malaysian Malaysia dapat bergerak sebagai sebuah konsep yang lebih jelas berbanding sebelum ini. Lebih pula, Malaysian Malaysia bergerak sebagai idea yang jelas melalui tindakan MSC yang berusaha mencambah dan menggembeleng pandangan antara wakil parti gabungan serta memperkuatkan perjuangan tersebut.

Tindakan Lee yang merancang penubuhan MSC ini membuatkan Tunku berasa kecewa dan menyifatkan tindakan Lee sebagai tidak mengenang budi. Lebih lagi setelah kesudian Tunku mengambil risiko untuk menerima Singapura dalam pembentukan Malaysia yang menyebabkan kedudukan politik Lee terselamat (Nik Anuar Nik Mahmud 2001:74). Tunku menjelaskan kekecewaan terhadap tindakan Lee, *“I wish I had not listened to all that persuasive talk before... Then Malaya would still be very happy Malaya... no confrontation, nothing”* (Nik Anuar Nik Mahmud 2001:80). Sementara itu, pemimpin UMNO telah memberikan kritikan dalam perbahasan parlimen pada 27 Mei 1965. Dalam perbahasan ini berlakunya serangan yang ditumpukan kepada Lee dan PAP. Syed Ja'afar Albar merupakan antara pemimpin UMNO yang mengambil bahagian dalam perbahasan dengan mempertikaikan konsep ini;

Adakah kerana Malaysia mempunyai satu Perlembagaan yang di dalamnya terkandung hak-hak istimewa orang Melayu

dan bumiputera, maka itu tidak akan menjadikan Malaysian Malaysia, adakah itu maksudnya?

(Dewan Rakyat Malaysia 1965:621)

Sementara itu, Timbalan Setiausaha Agung UMNO iaitu Ali bin Hj. Ahmad yang rapat dengan Tunku telah mengkritik tindakan memperjuangkan Malaysian Malaysia ini sebagai *“P.A.P. ‘create a situation and exploit’* dengan harapan untuk berkuasa di negeri ini” (Dewan Rakyat Malaysia 1965:585). Seterusnya, beliau turut menyuarakan kritikan terhadap penubuhan MSC;

P.A.P. mendakwa bahawa convention ini ialah convention di antara parti-parti pembangkang yang pro-Malaysia. S.U.P.P. yang tegak-tegak menentang Malaysia duduk di dalam convention parti-parti pembangkang anjuran P.A.P. Convention ini tidak menentang hak-hak istimewa orang-orang Melayu dan lain-lain bumiputera, tetapi juga ada di dalam convention itu P.P.P. yang terang-terang, yang tegas-tegas menentang hak istimewa orang-orang Melayu dan lain-lain bumiputera.

(Dewan Rakyat Malaysia 1965:592)

Lee dan PAP menjadi sasaran serangan utama daripada pemimpin UMNO yang mempercayai peranan utamanya dalam memperjuangkan Malaysian Malaysia. Konsep Malaysian Malaysia yang memperjuangkan kesamarataan berdasarkan prinsip demokrasi antara semua kaum telah menimbulkan reaksi penentangan. Rata-rata pemimpin UMNO mempertikai Malaysian Malaysia yang bertujuan untuk menentang peruntukan hak keistimewaan orang Melayu (Nik Anuar Nik Mahmud 2001:73).

PERJUANGAN KONSEP MALAYSIAN MALAYSIA

Pertemuan MSC yang diadakan pada 9 Mei 1965 di Singapura telah memutuskan untuk mengadakan siri perhimpunan besar-besaran secara terbuka ke seluruh Malaysia. Keputusan tersebut selaras dengan matlamat pembentukan MSC untuk memperjuangkan konsep Malaysian Malaysia. Perhimpunan yang dirancang melibatkan pertemuan anggota pemimpin MSC dan sebagai medium bagi menyampaikan ucapan daripada semua wakil parti. Pendekatan ini direncanakan untuk berkongsi pemahaman dan mengembangkan konsep Malaysian Malaysia, kemudiannya berusaha menyampaikan konsep tersebut kepada masyarakat. Hal ini selaras dengan penubuhan MSC sebagai ruang demokrasi yang bertujuan,

the purpose of this convention is to get political leaders and interested individuals to come together to discuss and re-examine our many problems in the context of a truly Malaysian situation.

(Fail PDRM, SR/88: Annex B)

Melalui pendekatan MSC yang merancang untuk menggerakkan perhimpunan secara bersiri ke pelbagai lokasi memberi peluang terhadap usaha memperluaskan penyampaian tentang Malaysian Malaysia dan peranan MSC kepada masyarakat (*The Straits Times* 1965). Perkara demikian mampu memberi kelebihan kepada MSC untuk mendapatkan penerimaan rakyat. Lebih-lebih lagi, terdapat sokongan rakyat di luar Singapura terhadap Lee Kuan Yew dan idea perjuangannya. Berdasarkan dokumen British yang menilai keadaan politik Malaysia telah menggambarkan terdapatnya sokongan orang Cina di luar Singapura kepada Lee yang meluahkan,

I felt convinced that this was going to happen I think I would support Lee Kuan Yew. He is the first Chinese leader who has had the power to oppose the Malays and the courage to stick his neck out. He is also clever, energetic, an astute politician and has run an efficient and uncorrupt government in Singapore”.

(PREM 13/430)

Sokongan diberi berdasarkan kepercayaan terhadap kewujudan golongan cauvinis yang dibimbangi berkembang dan menguasai Kerajaan Pusat. Situasi ini dibimbangi kerana timbulnya anggapan bahawa orang Cina akan kekal sebagai warga kelas kedua dalam sebuah negara yang dikuasai oleh orang Melayu dan menjadikan kehidupan orang Cina lebih sukar (PREM 13/430). Justeru itu, perancangan untuk menggerakkan perhimpunan ke seluruh Malaysia dilihat mampu memberi kelebihan untuk mendapatkan sokongan rakyat Malaysia, lebih lagi terdapatnya sokongan daripada orang Cina yang berada di luar Singapura. Maka, perhimpunan secara terbuka ini telah bermula dengan diadakan di Panggung Negara (National Theatre), Singapura pada 6 Jun 1965 (Fail PDRM, SR/88: Annex B).

Perhimpunan berlangsung dengan dihadiri oleh kesemua wakil anggota parti. Perjalanan perhimpunan menampilkan ucapan daripada Toh Chin Chye sebagai Pengerusi MSC serta kesemua wakil anggota parti iaitu Lee Kuan Yew, M. Buma, Lim Chong Eu, D.R. Seenivasagam dan Ong Kee Hui (*The Straits Times* 1965). Dalam perhimpunan ini, ucapan daripada wakil pemimpin parti rata-ratanya mengkritik mengenai hagemoni Melayu dan amalan Kerajaan Pusat yang tidak bersifat demokrasi. Rata-

rata pemimpin menyuarakan rasa puas hati dengan menyifatkan perhimpunan tersebut sebagai sebuah momentum yang perlu diteruskan MSC untuk menganjurkan lagi perhimpunan (*The Straits Times* 1965). Kejayaan perhimpunan ini membawa kepada pengumuman oleh Toh Chin Chye yang meletakkan perancangan untuk mengadakan perhimpunan di Sarawak dan Sabah dalam masa terdekat (*The Straits Times* 1965). Walau bagaimanapun, perancangan untuk mengadakan perhimpunan di Sarawak tidak berjaya dilaksanakan kerana faktor darurat di Sarawak berikutan konfrontasi Indonesia dan masalah dalaman SUPP yang memberi kesukaran untuk menganjurkan perhimpunan (*The Straits Times* 1965). Manakala, perhimpunan di Sabah tidak dapat dianjurkan berikutan faktor ketiadaan anggota parti MSC di Sabah. Malah Donald Stephens enggan memberikan kerjasama dan menasihati Lee agar menghentikan hasrat tersebut (DO 169/530). Walau bagaimanapun, Lee tetap meletakkan matlamat untuk mengembangkan perjuangan Malaysian Malaysia ke seluruh Malaysia dengan mengeluarkan reaksi,

If at any place, such as Kuching, they were not allowed to hold a rally, then they would have a dinner at which they would make their speeches and issue copies of the speeches to the press. He (Lee) intended to start on Saturday, 26 Jun, with a visit to Malacca, followed by Seremban and Kuala Lumpur – and later the north of Malaya, Sarawak and Sabah.

(DO 169/530)

Selain itu, MSC merancang untuk mengadakan siri perhimpunan di Pulau Pinang, Ipoh, Kuala Lumpur, Seremban dan bandar-bandar utama lain bermula 1 Ogos (Albert Lau 1998:256). Namun begitu, perhimpunan di Singapura pada 6 Jun itu merupakan penglibatan terakhir pemimpin PAP Singapura. Hal ini dikatakan demikian kerana berlakunya penyingkiran Singapura keluar daripada Persekutuan Malaysia pada 9 Ogos 1965. Tindakan Tunku Abdul Rahman mengeluarkan Singapura memberi kesan kepada perjuangan MSC. Pemisahan ini menyebabkan Lee dan PAP perlu memisahkan penglibatan aktiviti politiknya di Malaysia. Begitu juga kedudukan PAP sebagai anggota parti dalam MSC yang perlu diberhentikan penglibatannya. Hal demikian bermakna, MSC kehilangan pemimpin PAP seperti Lee Kuan Yew dan Toh Chin Chye yang memiliki pengaruh dan peranan penting dalam gabungan ini. Ketiadaan dua pemimpin Singapura menyebabkan MSC kehilangan Toh Chin Chye sebagai Setiausaha dan peranan Lee sebagai ketua

wakil di Parlimen (*The Straits Times* 1965). Malah, kehilangan Lee memberikan kesan kepada gerakan MSC berdasarkan pengaruh dan kemampuan beliau dalam memberi tekanan kepada Kerajaan Pusat.

Di samping itu, pemisahan ini turut memberi kesan kepada kedudukan cawangan PAP yang berada di Tanah Melayu. Berlaku semula susunan cawangan PAP di Tanah Melayu dalam usaha mengekalkan parti tersebut sebagai parti yang bebas, dengan membentuk gerak kerja dan idea berdasarkan demokrasi sosialis secara tersendiri. Matlamat untuk meneruskan penglibatan dalam MSC yang memperjuangkan Malaysian Malaysia telah dinyatakan sebagai objektif utama kepada berdirinya PAP di Tanah Melayu. Selain itu, pendekatan untuk meneruskan kedudukan parti ini dibuat berdasarkan matlamat pemimpin PAP di Tanah Melayu yang berhasrat agar Singapura dapat disatukan semula ke dalam Persekutuan Malaysia bersama syarat kedudukan yang adil dan saksama. Toh Chin Chye menjelaskan bahawa PAP Singapura dan PAP Melayu merupakan parti yang bergerak secara tersendiri, tetapi kedua-dua parti ini sebagai "*fraternal parties, comrades with the same ideological beliefs*" dan berharap kewujudan parti yang memegang ideologi yang sama ini akan meneruskan perjuangan di Malaysia (*The Straits Times* 1965).

Pemisahan Singapura tidak menghentikan MSC untuk meneruskan kesinambungan perjuangan Malaysian Malaysia yang dimulakan Lee. Lim Chong Eu, D.R. Seenivasagam dan Devan Nair antara pemimpin MSC yang berkesempatan bertemu pemimpin Singapura telah berikrar untuk terus berusaha memperjuangkan Malaysian Malaysia. Lim Chong Eu yang mengakui adanya kesan daripada kehilangan pemimpin Singapura dalam MSC ini menjelaskan, "*the task of the convention is more difficult, more arduous now, but we will continue to work for a Malaysian Malaysia*" (*The Straits Times* 1965). Tambah lagi, Lim Chong Eu turut menyatakan hasrat untuk meneruskan perancangan dan pendekatan yang digunakan MSC sebelum ini. Beliau menetapkan untuk meneruskan usaha mengadakan perhimpunan di Pulau Pinang yang dianjurkan oleh UDP.

Usaha menganjurkan perhimpunan di Pulau Pinang ini sebenarnya sudah dirancang sebelum pemisahan Singapura lagi. Perancangan asal telah diatur oleh UDP dengan mendapatkan kebenaran pihak polis untuk mengadakan perhimpunan secara terbuka MSC pada 1 Ogos 1965 di Stadium

Bandaraya, Pulau Pinang (Fail PDRM, SR/88: Annex A). Namun, perancangan untuk mengadakan perhimpunan pada tarikh tersebut tidak berjaya mendapat permit polis dan terpaksa ditunda (*Berita Harian* 1965). Sebaliknya perhimpunan ini telah diadakan pada 15 Ogos di Stadium Bandaraya Pulau Pinang secara terbuka dengan dihadiri oleh kesemua wakil anggota parti tanpa melibatkan pemimpin PAP Singapura. Jika sebelum ini, kritikan banyak menyentuh mengenai hagemoni Melayu dan amalan Kerajaan Pusat yang tidak bersifat demokrasi. Kini, pemimpin MSC telah mengambil peluang pada perhimpunan kali ini untuk mengkritik tindakan Kerajaan Pusat yang bertindak mengeluarkan Singapura daripada Persekutuan Malaysia. Malah, perkara ini lebih digambarkan oleh pemimpin MSC sebagai satu bentuk amalan tidak demokrasi Kerajaan Pusat (*The Straits Times* 1965). Di sebalik kritikan yang disuarakan, perhimpunan ini telah menghasilkan satu resolusi iaitu "*resolution calling on everyone believing in a truly Malaysian Malaysia to unite and support the objectives of the convention which includes a Malaysian Malaysia with a reunited Singapore*" (*The Straits Times* 1965). MSC tetap berpegang kepada matlamat penubuhannya iaitu memperjuangkan Malaysian Malaysia dengan berusaha memperluaskan konsep tersebut kepada seluruh rakyat. MSC turut menetapkan matlamat untuk mencapai Malaysian Malaysia bersama penyatuan semula Singapura ke dalam Malaysia.

Matlamat untuk menggabungkan semula Singapura bukan sahaja merupakan cita-cita daripada PAP, tetapi matlamat tersebut turut dikongsi bersama ahli anggota MSC yang lain. Resolusi ini juga menuntut untuk membentuk perlembagaan atau pendekatan lain yang bersesuaian dan lebih diterima oleh rakyat Sarawak, Sabah dan negeri-negeri Tanah Melayu. Tuntutan dikemuka bertujuan bagi memastikan prinsip Malaysian Malaysia dapat dilaksanakan dengan, "*special and legitimate interest of different communities must be secured and promoted*" (*The Straits Times* 1965). Tuntutan ini menjelaskan tindakan MSC yang mahu terus bergerak memperjuangkan Malaysian Malaysia meskipun tanpa pemimpin Singapura. Selepas perhimpunan ini diadakan, berlaku penyusunan semula MSC dengan melantik Devan Nair sebagai setiausaha baru menggantikan Toh Chin Chye. Pejabat sekretariat MSC yang sebelum ini terletak di Singapura juga dipindahkan ke lokasi baru iaitu di Kuala Lumpur (*The Straits Times* 1965). MSC disusun semula bagi memastikan gabungan ini

dapat bergerak untuk memberi tekanan kepada kerajaan dan memperjuangkan Malaysian Malaysia sebagaimana sebelumnya. MSC terus bergerak dengan berusaha menganjurkan lebih banyak perhimpunan seperti dirancang iaitu mengadakan siri perhimpunan diseluruh negara. MSC telah merancang mengadakan perhimpunan di Ipoh pada 5 September 1965 yang dianjurkan oleh PPP. Perancangan ini sebenarnya sudah dibuat melalui permohonan permit yang dihantar pada 2 Ogos 1965. Akan tetapi, hasrat mengadakan perhimpunan secara terbuka seperti sebelum ini tidak berjaya dicapai kerana tidak mendapat permit kebenaran daripada pihak polis (Fail PDRM, SR/88: Annex A). Keputusan ini telah dibuat oleh pihak polis berdasarkan arahan daripada Kementerian Dalam Negeri yang mengarahkan pengharaman terhadap sebarang permohonan daripada MSC untuk mengadakan perhimpunan. Arahan tersebut dikeluarkan dengan menyatakan alasan bahawa MSC adalah sebuah pertubuhan yang tidak sah (Fail PDRM, SR/88: Annex A).

Meskipun perhimpunan secara terbuka yang dirancang tidak dapat dijalankan, PPP tetap menganjurkan pertemuan secara tertutup. Pertemuan yang menghimpunkan wakil pemimpin MSC ini dibuat selama 2 hari iaitu bermula pada 4 dan 5 September di Ipoh. Pertemuan pada 4 September hanyalah merupakan jamuan makan malam dan tiada sebarang ucapan dibuat (Fail PDRM, SR/88: Annex A). Pertemuan penting berlaku pada 5 September, menghimpunkan sebanyak 250 orang yang hadir melalui undangan dan diadakan di Hotel Kowloon secara tertutup dan berbentuk *Tea Party* (*The Straits Times* 1965). Manakala sumber daripada pihak polis pula melaporkan bilangan yang hadir dalam pertemuan ini dianggarkan sebanyak 250 sehingga 300 orang (Fail PDRM, SR/88: Annex A). Pertemuan ini menampilkan ucapan daripada semua wakil anggota parti MSC. Wakil-wakil pemimpin yang hadir rata-ratanya mempromosikan Malaysian Malaysia dan berterusan menyerang tindakan Kerajaan Pusat yang disifatkan tidak demokrasi (Fail PDRM, SR/88: Annex B). Matlamat mengenai perjuangan Malaysian Malaysia disuarakan secara tegas dalam pertemuan ini dengan menyebut bahawa kawalan pihak Kerajaan Pusat yang menyebabkan tersingkirnya Singapura tidak akan mampu menyekat cita-cita MSC untuk mencapai Malaysian Malaysia. Sementara itu, Abdul Wahab bin Mohamed Yassin mewakili parti UDP dalam ucapannya menolak dakwaan pemimpin

UMNO yang mengatakan bahawa orang Melayu dalam parti pembangkang, khususnya MSC yang memperjuangkan Malaysian Malaysia sebagai tindakan cuba membunuh orang Melayu. Sementara itu, pertemuan di Ipoh juga mendapat reaksi yang baik dalam kalangan wakil pemimpin. Rata-rata pemimpin PPP menyatakan bahawa sesi pertemuan ini dapat membantu pemimpin dan penyokong parti itu memupuk persahabatan dan kerjasama yang lebih baik dengan para pemimpin MSC khususnya dari wilayah Borneo. Perkara demikian disifatkan memberi kesan positif untuk memperjuangkan Malaysian Malaysia (Fail PDRM, SR/88: Annex A).

Pemisahan Singapura daripada Malaysia bersama pengunduran pemimpin berpengaruh seperti Lee nyata tidak terus menghentikan pergerakan MSC. Gabungan ini tetap bergerak memperjuangkan Malaysian Malaysia dengan mengadakan dua siri perhimpunan. Namun, perkembangan MSC dalam memperjuangkan Malaysian Malaysia menerusi siri perhimpunan ini tidak berjaya diteruskan. Pertemuan di Pulau Pinang merupakan perhimpunan secara terbuka yang terakhir dapat dianjurkan oleh MSC, manakala pertemuan seterusnya di Ipoh tidak lagi dapat diadakan secara terbuka. Usaha MSC dalam memperjuangkan Malaysian Malaysia mula menghadapi kemerosotan. Situasi kemerosotan terjadi berdasarkan 2 faktor iaitu tekanan daripada Kerajaan Pusat dan perpecahan akibat pengunduran anggota parti dalam MSC. Perhimpunan di Ipoh yang terpaksa diadakan secara tertutup membuktikan wujudnya tekanan daripada kerajaan. Melalui arahan Kementerian Dalam Negeri, perancangan MSC untuk mengadakan perhimpunan secara terbuka di Ipoh dinafikan apabila tidak mendapat permit daripada polis. Arahan untuk tidak mengeluarkan permit kebenaran tidak hanya melibatkan untuk perhimpunan ini, tetapi turut meliputi mana-mana perhimpunan MSC untuk diadakan. Pertemuan dan setiap ucapan yang dikeluarkan pemimpin MSC juga diawasi oleh pihak polis.

Sementara itu, terdapat langkah kerajaan untuk mengharamkan pendaftaran MSC dengan mendakwa ibu pejabat gabungan tersebut masih terletak di Singapura dan menganggap tiada bukti menunjukkan ibu pejabatnya telah dipindahkan ke Malaysia. Dakwaan MSC sebagai pertubuhan tidak berdaftar juga dijadikan alasan dalam menolak pemberian permit kepada gabungan tersebut untuk mengadakan perhimpunan. Pengharaman mengeluarkan permit ini meliputi pertemuan secara terbuka dan tertutup (Fail PDRM, SR/88: Annex

A). Cubaan mengharamkan MSC turut dikenakan terhadap PAP di Tanah Melayu apabila parti tersebut telah dibatalkan pendaftarannya oleh Jabatan Pendaftaran Pertubuhan pada 9 September 1965. Perkara demikian menimbulkan reaksi daripada Lim Chong Eu yang menyifatkan tindakan tersebut bertujuan “melenyapkan” parti pembangkang demi kepentingan politik (Berita Harian 1965).

Faktor kemerosotan MSC seterusnya adalah berikutan perpecahan yang dialami gabungan ini. Perpecahan MSC berlaku kerana pengunduran anggota parti bermula sejak penghujung 1965 lagi apabila 2 buah parti daripada Sarawak iaitu SUPP dan Machinda mengundurkan penglibatan dalam gabungan ini. Sejak daripada itu MSC bergerak dengan hanya 3 parti sahaja iaitu UDP, PPP dan PAP. Perpecahan selanjutnya berlaku apabila PPP menjalinkan kerjasama politik dengan Parti Buruh dan membentuk gabungan politik pembangkang baru. Pada asalnya, terdapat perancangan untuk pembentukan gabungan parti pembangkang baru yang diusahakan dengan melibatkan Parti Buruh, PPP, UDP, PAP dan SUPP. Tetapi terdapat percanggahan matlamat dan idea politik sehingga menyebabkan pembentukan gabungan ini hanya melibatkan PPP bersama Parti Buruh (*The Straits Times* 1966). Tindakan PPP yang membentuk gabungan dan bekerjasama dengan Parti Buruh dalam pilihan raya kecil di Beruas pada tahun 1966 telah menimbulkan reaksi Lim Chong Eu iaitu, “means that he is now prepared to break up the convention (MSC) in favour of an understanding with the labour party” (*The Straits Times* 1966). Lebih lagi, Lim Chong Eu menyifatkan bahawa PPP telah membelakangi perjanjian dalam penubuhan MSC. Keretakan dalam MSC ditambah dengan tindakan D.R. Seenivagam menuduh bahawa UDP tidak menyokong calon PPP yang bertanding dalam pilihan raya kecil ini. Berikutan tuduhan itu, terdapat pertemuan antara wakil ketua anggota parti MSC yang bertujuan menilai semula fungsi politik gabungan ini (*The Straits Times* 1966). Namun, tiada perkhabaran positif melibatkan perhubungan antara anggota parti dalam MSC. Sebaliknya, PPP tetap dengan pendirian untuk menjalinkan kerjasama dengan Parti Buruh. Keadaan ini menyebabkan MSC kehilangan kekuatan apabila berlakunya keretakan yang tidak dapat dipertahankan lagi.

KESIMPULAN

Peranan PAP begitu menonjol dalam mengusahakan pembentukan dan pergerakan Malaysian Solidarity Convention (MSC), terutama sekali pemimpin seperti Lee Kuan Yew dan Toh Chin Chye. Pendekatan tersebut berlaku berikutan konflik politik antara PAP dan Kerajaan Pusat sehingga membawa kepada penubuhan MSC yang dibentuk bagi memberikan tekanan terutamanya kepada UMNO. Oleh sebab itu, penubuhan MSC diusahakan dengan menampilkan sokongan daripada pelbagai parti pembangkang yang meletakkan matlamat memperjuangkan konsep Malaysian Malaysia.

Pembentukan MSC diusahakan untuk bergerak dengan tidak berorientasikan Singapura dan mengelak daripada dianggap sebagai perjuangan politik orang bukan Melayu. Sebaliknya mahu dilihat sebagai sebuah gabungan bersifat nasional bagi kepentingan seluruh rakyat Malaysia. Oleh sebab itu, terdapat usaha untuk mendapatkan sokongan dan penglibatan daripada wakil parti-parti pembangkang seluruh Malaysia. Tujuannya adalah untuk memperkuatkan perjuangan Malaysian Malaysia sebagai tekanan kepada UMNO dan Kerajaan Pusat. Sepanjang pembentukan MSC, perjuangan gabungan ini berada ditahap kemuncak ketika dipimpin oleh Lee. Namun, MSC menghadapi cabaran setelah berlakunya penyingkiran Singapura daripada Persekutuan Malaysia pada 9 Ogos 1965. Keadaan ini memaksa pemimpin PAP Singapura untuk menghentikan penglibatan mereka dalam politik di Malaysia termasuk MSC. Ketiadaan pemimpin Singapura memberikan kesan kepada pergerakan MSC, lebih-lebih lagi kehilangan pemimpin PAP seperti Lee yang memiliki pengaruh dan kemampuan memberikan tekanan kepada Kerajaan Pusat. MSC tetap dapat bertahan dan bergerak meneruskan perjuangan konsep Malaysian Malaysia. Akan tetapi, perjuangan MSC mengalami kemerosotan dan tidak dapat bertahan lama sebelum mengalami perpecahan pada akhirnya.

RUJUKAN

- Albert Lau. 1998. *A Moment of Anguish: Singapore in Malaysia and the Politics of Disengagement*. Singapore: Times Academic Press.
- Berita Harian*. 1965. PAP Malaya Batal: Tiga Alasan, 10 September.

- Berita Harian*. 1965. Rapat Umum konvenshen Setiakawan di-Tanggoh, 28 Julai.
- Dewan Rakyat Malaysia. 1965. Penyata Rasmi Dewan Rakyat. 27 Mei. 2(2): 499-644. Parlimen kedua Penggal Kedua.
- DO 169/426. PAP and Malayan Elections.
- DO 169/526. 11/298/1: British High Commission, Kuala Lumpur, December 23 1964.
- DO 169/526. 1965. Guardian. Malayan Animosity in Open Again, Plans for United Opposition, 12 May.
- DO 169/527. Sir Saville Garner K.C.M.G. Commonwealth Relations Office, London 21 September 1964.
- DO 169/529. Communal Relations in Malaysia and Relations Between the Central Government and the New States.
- DO 169/529. Sarawak United Peoples Party: Affiliations by Special Branch Sarawak Constabulary, Kuching 22 Febuaray 1965.
- DO 169/529. Statement by the Convenors of the Malaysia Solidarity National Convention.
- DO 169/530. 1965. Guardian. Call for 'popular Malaysian Malaysia', 31 May
- DO 169/530. Addressed to C.R.O. Telegram No. 1020 of 10 June.
- DO 169/530: Defence and Oversea Policy Committee, Memorandum by the Secretary of State for Commonwealth Relations.
- DO 169/530. Guidance Survey 19/65, Malaysia: Federal/state Relations.
- Fail PDRM. SR/88. Annex A. (SR) 61/1: Letter to all Chief Police Officers. Pejabat Ketua Pegawai Polis (Cawangan Ipoh). Bil. SF 133/46/896 (s), Malaysian Solidarity (MSC).
- Fail PDRM. SR/88. Annex A. Bil: SF.133/46/896(Y), Malaysian Solidarity Convention (MSC) Brief for IGP.
- Fail PDRM. SR/88. Annex A. Bilangan: (M). 133/46/896(Y) Vol. 4. Penolong Kanan Pesuruhjaya "D" Negeri-Negeri Tanah Melayu. Malaysian Solidarity Convention (MSC).
- Fail PDRM. SR/88. Annex A. Extract from the Straits Times, 10 May 1965.
- Fail PDRM. SR/88. Annex A. Pejabat Ketua Pegawai Polis (Cawangan Ipoh). Bil. SF 133/46/896 (s), Malaysian Solidarity (MSC).
- Fail PDRM. SR/88. Annex A. SAC 'A' DCP, AD 707/2 (S).
- Fail PDRM. SR/88. Annex A. Setia Usaha, Kementerian Hal Ehwal Dalam Negeri. MHA.0.64/4(10), Malaysian Solidarity Convention.
- Fail PDRM. SR/88. Annex A. Surat Dr. Lim Chong Eu kepada A/Supt Dershan Singh. Pegawai P e n j a g a Daerah Polis, George Town. Malaysian Solidarity Convention Public Meeting at the City Stadium Penang, on 1st August 1965, from 7.00 p.m. to 11.30 p.m.
- Fail PDRM. SR/88. Annex A. Surat G. E. Pavee, Penolong Kanan Pesuruhjaya Jenayah, Pesuruhjaya Polis. N2TM, Malaysian Solidarity Convention, Tea Party and Dinner in Ipoh on 4 & 5 September 1965.
- Fail PDRM. SR/88. Annex B. Malaysian Solidarity Convention.
- Habid's Buhigiba Bin Mohamad Bustamam, Suffian Mansor & Mohd Bin Samsudin. 2019. Reaksi Masyarakat Limbang terhadap Rancangan Pembentukan Malaysia Melalui Siasatan Suruhanjaya Cobbold 1962. *Akademika: Journal of Southeast Asia Social Sciences and Humanities* 89(1). April: 161-173.
- Lee Kuan Yew. 1965. *The Battle for a Malaysian Malaysia*. Singapore: Minister of Culture Publication, Singapore.
- Leigh Michael. 2018. *The Rising Moon: Political Change in Sarawak*. SIRD: Petaling Jaya
- Mohd Nur Hidayat Hasbollah Hajimin, Pg Mohd Faezulfikri Ag Omar & Noor Afiqah Athirah Hajimin. 2020. Tun Mustapha dan Pengukuhan Islam di Sabah: 1963 – 1973. *Akademika: Journal of Southeast Asia Social Sciences and Humanities* 90(1). April: 181-191.
- Mohd Samsudin. 2016. *Persekutuan Malaysia 1961-1966: Penubuhan dan Cabaran*. Bangi: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Nik Anuar Nik Mahmud. 2001. *Duri dalam Daging: Singapura dalam Malaysia*. Kuala Lumpur: Persatuan Sejarah Malaysia.
- Persatuan Islam Sa-Malaya (PAS). 1957. Ulasan terhadap Penyata Perlembagaan Reid, 2 Mei.
- PREM 12/429. Note of a meeting between the Prime Minister of Singapore, Mr. Lee Kwan Yew and Mrs. Lee Kwan Lew, the Deputy Secretary of State for Defence and Mrs. Mulley, Mr. J. Dromgoole, Mr. Moore, on 9 January 1965.
- PREM 13/430. Addressed to C.R.O. Telegram No. 360 of 4 March.
- PREM 13/430. C.R.O. Ref: 2FE 37/30/1. Malaysia: Will it Succeed and How Long Will We Stay?
- Roff M. 1969. The Rise and Demise of Kadazan Nationalism. *Journal of Southeast Asian History*. V. 10 No. 2: 326-343.
- Suffian Mansor & Awang Azman Awang Pawi. 2019. Pelaksanaan Penggunaan Bahasa Melayu di Sarawak: Antara Hak Negeri dan Kepentingan Nasional (1963-1966). *Akademika: Journal of Southeast Asia Social Sciences and Humanities* 89(1). April: 125-135.
- Suhaimi Mokhtar. 1981. *Warisan Pimpinan UMNO*. Damansara Utama: Penerbitan Pena.
- Tan Tai Yong. 2008. *Creating "Creating Malaysia": Decolonization and the Politics of Merger*. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.
- The Singapore Free Press*. 1959. Platforms of Five Main Parties are Outlined, 19 August.
- The Straits Times*. 1962. Dr Lim and the UDP, 28 April.
- The Straits Times*. 1965. 'Malaysian – Malaysia' with Singapore Convention Call, 17 August.
- The Straits Times*. 1965. Convention Leaders: 'A crisis of Confidence', 16 August.
- The Straits Times*. 1965. Convention's New Secretariat, 19 August.

The Straits Times. 1965. Doubts Over Solidarity Rally, 10 June.

The Straits Times. 1965. Emergency Bars Rallies in Sarawak: Ningkan, 12 June.

The Straits Times. 1965. Get-together Soon to Form United Opposition, 28 April.

The Straits Times. 1965. Lee on the Transition from Malaya to Malaysia, 25 February.

The Straits Times. 1965. Lee Welcomes 'Fresh Start' Call, but..., 5 May.

The Straits Times. 1965. Machinda: Sarawak Treated as 'Second Class...', 11 May.

The Straits Times. 1965. NTUC backs the 'Grand Opposition', 12 May.

The Straits Times. 1965. Opposition Leaders Speak of Threat to Democracy, 6 September.

The Straits Times. 1965. Premier Lee: Target is a Malaysian Malaysia, 29 April.

The Straits Times. 1965. Rally a Big Success, says Party Leader, 8 June.

The Straits Times. 1965. Rally Starts Malaysia crusade, 7 June.

The Straits Times. 1965. Solidarity Rallies for Sabah, Sarawak, 9 June.

The Straits Times. 1965. The 'Grand Opposition' to Hold a Mass Rally, 21 May.

The Straits Times. 1965. UDP Menyesali Tindakan Kerajaan Batal Pendaftaran PAP, 11 September.

The Straits Times. 1965. Yong: End the Racial Cleavage Now, 11 May.

The Straits Times. 1966. Opposition, 16 March.

The Straits Times. 1966. PPP Questions Usefulness of Convention, 8 June.

The Straits Times. 1966. Solidarity Leaders Call Talks to Discuss 'Cracks', 10 June.

The Straits Times. 1966. UDP Will Have to Rethink its Policy: Dr. Lim, 2 May.

Muhammad Hafiz Isa (corresponding author)
Pusat Kajian Sejarah, Politik dan Hal Ehwal Antarabangsa (SPHEA)
Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan
Universiti Kebangsaan Malaysia
43600 UKM Bangi
Selangor
Malaysia
Email: hfzhafiz25@gmail.com

Mohd Samsudin
Pusat Kajian Sejarah, Politik dan Hal Ehwal Antarabangsa.
Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan
Universiti Kebangsaan Malaysia
43600 UKM Bangi
Selangor
Malaysia
E-mail: moss@ukm.edu.my

Received: 2 February 2021

Accepted: 27 August 2021